

DÉLVIDÉK

(BÁCSKAI NAPLÓ) — POLITIKAI NAPILAP.

— Szerkesztőség és kincshivatal: —
Szabadka, IV., Rákóczi-u. 20. szám
Telefonszám 800.

Felelős szerkesztő:
KÖNYA LAJOS.

Szerkesztő:
BERKES MÁRK

— Megjelenik mindennap délután —
Előfizetési díjak: egész évre 72 K
félévre 36 K, negyedévre 18 korona

Vészkiáltás a könyvről.

A párisi könyvkiadók szindikátusa elhatározta, hogy az átlagos francia könyvek árát, amely a 3 frank 50 centimeban volt megállapítva, az általános drágaságra való tekintettel 7 frankra emeli fel. Ez azt jelenti, hogy egy francia irodalmi munkát, amely nálunk 4 korona volt a háboru előtt, a jövőben 50 koronán alul nem lehet megkapni.

A „Journal de Genève” vezércikkben foglalkozik ezzel és valóságos vészkiáltást hallat a könyvről. A könyv ára mindenütt emelkedett, de a francia könyv erősebben mint a többieké. Többnyelvű országban, mint Svájc, ahol az intelligencia egyaránt beszél franciául és németül, tartani kell tőle, hogy a középosztály az olcsóbb német könyvet fogja vásárolni és olvasni a francia rovására. Kisebb mértékben ez a veszedelem nálunk is meg van. A nagyközönség, amelyet a drágaság ezerféleképen sújt, kulturális igényeiben is az árakhoz fog alkalmazkodni és vásárlásában irányadó lesz az olcsóság szempontja.

Nekünk mindig az volt a meggyőződésünk, hogy a kulturát az irodalmi művek sokfélesége, változatossága teszi értékessé. Pedig a könyvhiány veszedelme bennünket is nagyon közelről fenyeget, a könyvek előállításai költségei a kiadókat lehetetlen feladatok elé állítják. Tisztán irodalmi szempontok szerint lehetetlen lesz könyvet kiadni. Csak az olcsó szenzáció, a vásári munka, amelyet a kritika nélküli tömeg vásárol, lesz üzlet gyanánt jövedelmező. Nagyon komoly könyvkiadók mondják, hogy redukálni kell üzemiüket és félbe kell szakítani a háboru előtt megkezdett irodalmi munkát.

A háboruban hihetetlenül fellendült a könyvolvasás. Könyvek vándoroltak kézzel-

kézre a lövészárkokban, a könyvek fekete betűinél ke-restek vigaszt, erőt az itthonvalók. Soha annyi könyvet nem adtak el, mint a háboru alatt. Még a tanya is ráadta magát a könyvvásárlásra és olvasásra. A könyv

hihetetlen megdrágulása, melytől nekünk is tartani kell, ennek a megindult kulturfolyamatnak az elakadásával fenyeget. Ez a háborunak egyik legszomorubb követő jelensége.

Cvijić egyetemi tanár Szabadkán.

Szabadka, szept. 18. Tegnap délután 2 órakor [Szabadkára érkezett automobilon Cvijić dr, párisi egyetemi tanár, a békekonferencia ötös bizottságának a kiküldöttje; akinek az a feladata, hogy a helyszínen állapítsa meg, mennyiben van az SHS királyságnak joga a bajai háromszögre, és egyben informálódni akar az itteni viszonyokról, hogy annál alaposabban megmagyarázhassa a helyzetet. Cvijić tanár kíséretében Szabadkára érkezett Moč dr, bácskai főispán is.

A honpolgárság kérdése Jugoszláviában.

Az ujonnan alakult SHS állam lakosai honpolgárosításának kérdése nagy gondot okoz. Honpolgár tulajdonképpen minden egyén, aki honpolgári esküt tesz, vagy állandóan itt tartózkodik és élethivatása ide fűzi. Mindenki vel honpolgári esküt letétni azonban nagyon körülményes volna; ezért a honpolgárság kérdését, mint hírlik, akként akarják megoldani, hogy minden egyén, aki az új állam területéhez tartozik illetősége révén és ott is tartózkodik állandóan, honpolgárnak minősítetik és ezzel minden különösebb forma vagy eskü letétele nélkül is kötelezőkké válnak rá az új állam törvényei. A kérdés különben még nincs véglegesen megoldva. Ez csak egyik módja lenne a megoldásnak.

Hadifoglyok hazabocsátása.

Frankfurt, szept. 17. Az Egyesült-Államok és Németország között megkezdtek a tárgyalásokat a hadifoglyok hazaszállítására vonatkozóan. Decemberben már be is akarják fejezni a foglyok hazabocsátását.

A törökök Európában maradnak.

Spalato, szept. 17. A békekonferencián a bolgárokkal előzetes béke már kész. A határmegállapító bizottság meg is állapította az új bolgár határt. Mint hírlik, nyugati Trákiát az új török állam kapja meg, néhány kisebb sziget kivételével.

Bűnügyi vizsgálat

Károlyi ellen.

Bécs, szept. 17. Budapest-ről jelentik, hogy Károlyi Mihály gróf ellen elrendelték a bűnügyi vizsgálatot. Pravda.

Szükséges

a német nyelvé.

Páris, szept. 17. A Németországtól Franciaország részére visszavett Elzász tartomány polgárai elégedetlenek amiatt, hogy a hivatalnokok nem tudják a német nyelvet. (Pravda).

A belga biboros

Amerikában.

New-York, szept. 17. Mercier belga biboros, mehelni érsek, a belgák leghíresebb embere és a németek leghevesebb elvi ellensége, megérkezett New-Yorkba, hogy megkezdje amerikai propaganda-körútját.

Bethmann-Hollweg,

a béke ellenzője.

Nauen, szept. 17. Egy szocialista értekezleten Karlsruhe-ban Scheidemann miniszterelnök kijelentette, hogy ő és Haase már régóta akarták a békét és közbenjártak annak érdekében, de azt Bethmann-Hollweg akkori kancellár ellenezte.

Kultúrképek.

(Saját tud.)

— szept. 18

Néhány megfigyelés keretbe foglalása lesz ez a cikk. — A témák olyanok, melyekről érdemes volna vezércikket vagy cikksorozatot írni. De még nem tartunk ott, hogy elsősorban aktuális és problémászerű ügyekről hosszabban s mélyebben értekezzünk, mert a háborútól s a háborút követő rémek-től fölesigazított és megviselt fantázia és idegrendszer az ilyesmit még nem veszi be szívesen. Apró töredékek kellene. Hát itt van néhány. Az Amerikából hazavándorolt véreinktől kaptam a hor-gosi állomáson.

1. Az amerikai sztrájk.

Alig volt európai ország, melyet alapjaiban meg ne rendített volna valamilyen sztrájk. De a legész-szerűtlenebb és legoktalanak sztrájkok Budapesten voltak. Az egy-szerű amerikai gyári munkás mondta, hogy odaát sztrájk csak akkor készült, mikor arra becsü-letesek szolgált volna alapul. — Nem politika és terror, hanem igazi szociális életkérdés. Ha a munkásság legjobbjai (nem dema-góg szájhősei, lelketlen kiszipo-lyozói) látták, hogy a bér tényleg kevés s belőle a megélhetés ugy-szólván lehetetlen, akkor egy meg-bizottat küldtek a gyárhoz né-hány centnyi béremelést kérve. A gyáros tudta, hogy nem lehet jog-talan a kérés és teljesítette azt. Ha véletlenül makacszkodott, ami ritkán történt meg, pár per alatt megbénult az egész üzem. Órákig tartó sztrájkok csak a legkritikább esetek közé tartoztak. — Napokig tartó sztrájkokat pedig európai divatnak csufoltak. — Ily körülmények közt aztán fejlődhetik az ipar.

2. Iskolák.

Nálunk átkezdett szokás, hogy ha valaki annyira buta, hogy iskolába nem való, foly-ton bukk, komisz, hát elküldik inasnak. Mintha bizony oda ész, iparkodás, becsület nem kellene. Az ugynevezett inasiskolák szin-tén alig látogatottak. Ezért van sok ipari kontár. Amerikában az ipari továbbtanulás kötelező. S egy-szerszint ingyenes is. A gyáros büntetés terhe alatt köteles felü-gyelni arra, munkásszemélyzete (felöltöttek is) vajjon rendszeren el-járnak-e az ipari előadásokra. A munkások aztán nem pusztán fog-lalkozásukkal szorosan összefüggő tárgyakat hallgatnak, de nyelveket tanulhatnak, irodalmat, gyors-írást stb. Mikor jutunk mi eddig?

3. Bankó-művészet.

Hát ez mi? Elnéztem az egyik hataván-dorlót, amint egy nyomorúságos egykoronást gyűrgetett s aztán gunyos mosollyal elhajította a pi-szek közé a papircsafot. És mu-tatott egy dollárt. Olyan kis gom-bócot gyurt belőle, mint egy mo-gyoró. Megrágtá. Aztán széttere-gette ismét, végig simogatta s az éppén oly értetlen volt, mint előbb. Pedig jónéhány éves volt. És nem is oly időtlen, formátlan, izlés nél-küli, egykettőre hamisítható nyom-tatvány, mint a mai rongyaink. — Barátom érdekes és szellemes-kérdést vágott hozzám: Aztán o-dálkoznak azon, hogy a maguk pénzének nincs értéke?

4. A háboru hatása Ame-rikában. Nálunk szellemi, anya-gi, erkölcsi dekadencia, minden-

féle csőd volt. A kevés megma-radt érték megsemmisítése. Bolso-vista örület. Kommunista tébolyo-dottság. A föld fölforgatása s az ég megtagadása. Blazirtság. El-komiszulása a magán- és közélet-nek. Ott kint: Komolyodás. A for-

mák nemesítése és a tartalom faj-súlyának növelése. Nagy ujjászü-lődés. Ne vegyék klerikális frázis-nak; egy felvilágosodott amerikai gyárimunkás mondta: a háboru alatt egész Amerika templom lett. Európa pedig? . . .

Az Ertl-Jerkovics per belső titkai.

A „DÉLVIDÉK” eredeti riportja.

— Szeptember 18.

Módunkban van az Ertl-Jerko-vics pernek a tanuvallomását bő-ven ismertetni. Nagyon érdekesek ezek a vallomások, mert bepilla-ntást engednek egyrészt a hatalmas gyárigazgatók lelkivilágába más-részt a féktelen kizsákmányolás világába.

A hódsági járásbíróóság a rágal-mazás vétségével vádolt Jerkovics Odön ügyvédi írnokot a vád alól fölmentette és Ertl köteles a bün-ügyi költségeket az államkincstár-nak megtéríteni. A bíróság a gyár üzleti könyvei és a tanuvallomá-sok alapján tényként állapította meg, hogy Ertl a hódsági Hóni fonó és kötélverő gyár munkásai részére érkezett cse (karton) árú-ból 114 métert jogtalanul elvitt. Neki ugyanis, mint a gyár teljha-talmu vezetőjének — amint ma-gát vallomásaiban nevezi — tudnia kellett, hogy 2800 méter karton-árú, különösen a gyári raktárba, magán személy részére nem érke-zhetett. Már pedig kifejezetten mun-kások részére küldte azt a népru-házati bizottság. És mégis, mielőtt a munkások bármit is kaphattak volna, először Ertl vitte el a ma-gának kiutalt 114 métert, persze azért, mert így 4 korona 50 fillér-jével kapta, holott akkor a keres-kedésekben levő ugyanolyan áru-nak az ára négyszer annyi volt. Persze Ertinek néhány jébarátja is kapott ebből az olesó áruból,

akik a gyártól teljesen kívül állot-tak. — Ertl vallomása és a gyár könyvei szerint Riner Ólón volt szabadkai üzlethezető is kapott belőle.

Megállapította a bíróság, hogy Ertl a munkások cukrából is el-vitt jogtalanul 80 kilogrammot. — Így aztán a munkások nem kap-ták meg a nekik járó adagot. — ugyancsak megállapítást nyert a gyár üzleti könyveiből, hogy a gyárnak a munkások részére léte-sített élelmiszerüzemeit az összes munkások és alkalmazottak közt legnagyobb mértékben Ertl vette igénybe, jöllehet a gyárnak sem munkása, sem alkalmazottja nem volt. Több mint 12 mm nulláslisz-tet, egyszerre 17 ésfél kiló borju-hus: (4 4 korona 80 fillér) és 90 kg kolbászt (4 9 korona) vitetett el saját használatára a gyári rak-tárból. Munkás schiss kaphatott volna onnyit egyszerre.

Miután így bebizonyosodott, — hogy Ertl többször nagyon meg-károcsította a munkásokat, Jerko-vicsot fel kellett menteni. Pedig a gyár deszkáinak, tégláinak, lovai-nak, teheneinek, autójának és kész-pézenének jogtalan elvitelére nézve nem is rendeltek el a vizsgálatot. Ha ezt elrendelik, akkor igen szép teljes kép került volna ki Ertl ur-ról. De talán így is eléggé ismeri már őtet a „Délvidék” olvasókö-zönsége.

Lengyel—jugoszláv—román—cseh szövetség.

London, szept. 17. Reuter-jelentés: Masaryk elnök kijelentette, hogy ellene van a dunai szövetségnek, mert ez a kétfős monarchiá-nak a föléledését jelentené. Lengyelország, Jugoszlávia és Románia egyetértése Csahországgal okvetlenül szükséges. Csehország különben már is kitűnő viszonyi tart fenn ezekkel az államokkal.

Házikezelésbe veszi a város a gázgyárat.

Eldölt végre a gázgyári kérdés is. Hosszas viták után elhatározta a városi hatóság, hogy a gyár ü-zemét továbbra is házikezelésben tartja. Előre látható volt, hogy Juricsék után az újvidéki társaság sem vállalkozik arra, hogy az ü-zembevezetést az ismert feltételek mellett elfogadjja; egyébként a vá-rosnak nem lehetne jelentékeny haszna a gyárból, mely rendszeren szonyok között egyik főjéredelmi forrást szolgáltatja. Sokkal césze-rőbb és gazdaságosabb volt a kér-dés illetően való megoldás, mely-nek előnyességét felesleges han-goztatnunk, hiszen biztosítva van a hely jövedelmon kívüli 100,000 korona évi bevétellel is, amit min-denesetre közelekre fordítanak. Tegnap délelőtt ülészetek ez ügy-ben a megbízottak Jerkovics Ivan-déics János főmérnök és Gőnczöl Péter főszámvevő elnöklete alatt, akik a hosszúságos eredménytelenek lésző tanácskozás befejeztével a gázgyár házikezelésbe való átvéte-lét indítványozták.

A megbízottak belátták az in-dítvány előnyös voltát s ellenve-tés nélkül fogadták el azt.

A gázgyári üzem tehát két-há-rom héten belül feltétlenül megin-dul; addig is megfelelő mennyi-ségű fakészletről (4—500 waggon) a város gondoskodik.

A fával való gázosításhoz szük-séges átalakító munkálatok már nagy részt befejeződtek, úgyhogy márcsak a tüzfahány miatt kell várni egy ideig az üzem újbóli felvételével. Eleinte úgy határo-zott a tanács, hogy közvilágítási csökekre 300 Ausz lámpát köteles ellátni gázzal a gyár; azonban utóbb tekintetbe vették a fagyá-sítással járó csekély kitermelést s ezután számos magánházat is rend-szeresen el kell látnia légszesszel. Kénytelenek voltak a közvilágítási csökekre szolgáló lámpák számát 300-ra redukálni.

A gáz egységárát még ez ideig nem állapították meg; a kérdést illetőleg a közel jövőben fogtak dönteni.

A pénzügyi kormány rendeletei a lebélyeg-zetlen bankjegyekről.

(Saját tud.) Szabadka, szept. 18

Rendeteg lebélyegzetlen, másod-kibocsájtású bankjegyek kerültek már forgalomba. Egyes helység-ekben több százezer korona név-értéket képviselő forgalmon kívül helyezett pénzjegy forog közköz-en és azonkívül ugyszólván meg-számlálhatatlan a hamis bélyeg-zésű bankjegyek száma. Mondanunk sem kellene, hogy ezáltal a felülbélyegzett papírpénz amugyis csekély agiója még inkább alább-száll s rövid időn belül a pénz teljes elértéktelenedését vonná maga után. A pénzügyi kormány delegációja utján kiadott 4525 919 sz. a. kelt rendeletével az előbb említett fenyegető anomáliákat akarja elhárítani, melyek bizony érzékenyen sujtanak a vajdaság lakosságát.

A delegáció főnöke meghagyja ugy az állami, valamint a városi hivatalok főnökeinek is, hogy a le nem bélyegzett (forgalmon ki-vül helyezett) pénzjegyeket lefog-lalják és az adóhivataloknál pénz-ügyi letétbe helyezze.

Ezen rendelkezést azonban nem hajthatják végre annál kevésbbé, miután egyetlen állami és községi hivatalnok sem áll jogában elko-bozni a polgárok pénzét egyedül a rendőrség hivatott az ily funk-ció végrehajtására, de csak abban az esetben, ha valakinél hamis bankjegyeket fedeznek fel. — Mi-vel az említett leirat nem eléggé világos, külön utasítást kér az adóügyi főnök, hogy miként ér-telmezi a pénzügyi delegáció ve-zetősége leiratának azon pontját, amely az elkobzásról szól. — Ugyancsak a napokban érkezett Szabadkára a zombori pénzügy-igazgatóság átirata is, mely szin-tén a bankjegyforgalomra vonat-kozik. A „nehérbátú” és másod-kibocsájtású pénzjegyek forgalom-bahozatalának meggátálása céljá-ból adta ki a pénzügyigazgatóság szóban forgó 8950—919. sz. ren-deletét, melyben megtiltja a for-galmon kívül helyezett bankjeg-yek bevételezését, ellenkező esut-ben az állami és községi pénztá-akra hárul az értéktelen papír-pénzek elfogadásával járó fele-lősség.

— Csonga István kommu-nista tőrszörmester büni-ügye. A szegedi hadosztálybíró-ság most tárgyalta a kommunista üzemekkel vádolt Csonga István, csongrádcsanádi 46. gyalogezred-beli tőrszörmester bűnügyét. Ne-vezett f. évi április hóban a Szé-chenyi téri korzón Kalmár Ferenc tiszthelyettesnek több katonai egyén jelenlétében azt mondta: „Vedd le a sapkárdól azt a nem-zetiszínű szalagot, mert letépelem! Most nincs magyar, csak inter-nacionálé van s aki nem tart ve-lünk, annak vessznie kell!” Egy más alkalommal pedig Rapcsányi Kálmán főhadnagy előtt ezt a ki-jelentést tette: „Leszünk mi még urak és hullanak majd akkor a fejek.” A haditörvényszék amellett hogy lefokoztatott és összes kitün-téseit elvesztette, még 2 évi börtönel és kemény fahellyel, magánfog-ságba zárással súlyos börtönrre ítélte

Meddig tart a palicsi fürdőszézon?

.....
Október 1-jéig lesz

melegfürdő.

(Saját tud.) Szabadka szept. 18

Munkatársunk kérdést intézett Dimitrijevic Bogdán pénzügyi tanácsnok, Palicsfürdő igazgatójához, hogy tekintettel a rendkívüli viszonyokra, az idén meddig tartják nyitva a fürdőt.

A fürdőigazgató kijelentése szerint a fürdőszézon éppen úgy, mint más években, hivatalosan október hó 1-én ér véget. A még hátralévő időre a melegfürdő zavartalan üzeme biztosítva van, mert megfelelő mennyiségű tüzfáról gondoskodtak. Ami legnehezebb volt: a fürdő tüzelőanyaggal való ellátása, teljes mértékben sikerült, úgyhogy fennakadás csak igen rövid ideig állt elő a melegfürdő üzemében.

Azon esetben, ha a jelenlegi tüzfakészletből még bizonyos mennyiség fennmaradna, a melegfürdőt október elseje után is üzemben hagyják, mindaddig, míg ebből a tüzelőanyagból tart.

Ma különös fontossággal bír ez, mert köztisztasági szempontból is igen üdvös a palicsi melegfürdő üzeme. A városi fürdők csökkentett üzeme ugyanis nem képes a város közönségét fürdővel ellátni. (Csak legalább lehetne ki és beutazni!)

Arra a kérdésünkre, hogy az idei fürdőszézon előreláthatóan milyen eredménnyel fog zárulni, a következő választ kaptuk:

A folytonos közlekedési mizériák ellenére is a fürdő állandó vendégeinek a száma alig maradt alul a múlt évek eredményeinek képest. A fürdő általános látogatottsága szempontjából természetesen igen hátrányos volt a villamosközlekedés gyakori szüneteltetése. E kedvezőtlen és mostoha körülmények mellett is az anyagi eredmény is elég kedvező.

Végül kijelentette az igazgató, hogy a jövő évadra nagy újítások lesznek, amelynek előmunkálatai tervei most vannak kidolgozás alatt. Ezek közé tartozik alighanem a strandfürdő kérdése is, mert az jelenlegi formájában sem a város, sem a közönség érdekeit nem fedti. Alanyi bizonyos, hogy az idei évadban a női és férfiuszodából, a strandfürdőből nem sok hasznot látott a város. Viszont igaz az is, hogy a strandfürdő kérdéssel eddig legfeljebb azok a lapok nyári rovata foglalkozott, pedig kellő befektetéssel e téren igazán sokat lehetne produkálni.

Millió árucsempészet dereglyéken.

(Saját tud.)

Szabadka, szept. 18.

Körülbelül három héttel ezelőtt Baján a Dunán dereglyéken át akartak csempészni különböző árukat a demarkációs vonalon. Az áruk értéke kb. 3-4 millió korona. A dereglyéket 5 francia katonaruhás egyén vezette. A bajai vámhivatal a rendőrség segítségével elfogta a 40 dereglyét és az 5 álfranciót, kiknek hamis francia igazolványuk is voltak. A letartóztatottakat utnak adították Szabadka felé, hogy az ügyészségnek átadják, de azok a kísérő civil őrkkel együtt eltántek. (Ugy látszik, sok pénzük volt).

Baján még aznap jelentkeztek a lefoglalt áruk tulajdonosai, közöttük több észéki ember. Ezek közt van egy észéki szerencselovag, Kovje névű is, aki már a békeidőben is többször volt milliámos és több-

ször tönkrement és aki ilyen ügyletek sikeres lebonyolítása után mindig több százezer koronát szokott adományozni jótékony és művészi célokra.

Hivatalosan megállapították, hogy az áru Olaszországból indult el, nincs megvámolva és így el kellene kobozni s elárverezni. De ez nem történt meg, mert bizonyos urak naponta autómobilon szaladnak le Belgrádba és más helyekre közbenjárás végett. Figyelmeztetjük erre a szabadkai fővámmivatalt, ne engedjék meg, hogy olyan-sajnálatos eset forduljon elő, mint néhány héttel ezelőtt azokkal a bizonyos apró (125 kg os) disza ókkal.

HIREK.

— **Óvakodjunk a zsidóktól.** A „Naven” 209. számában a következőket olvassuk: A zsidó a világ ura a pénz segítségével. A zsidónak a pénz minden és minden más semmi. Neki mindegy, ha ruhával és deligümöccsel, vagy leánnyal kereskedik. Ha le lehetne írni az erkölcsi romlottság ama képeit, melyek a zsidó kereskedők és vendéglősök munkálkodásának az eredményei Horvátország és Szlavónia falvaiban, borzadás futna végig az emberen. A zsidók a modern tőkeuralom megkezdői. Majdnem az egész kereskedelem és ipar zsidó kezében van. Gazdag városok és egész államok adósaik nekik és tőlük függnek. A zsidók továbbá az egész világon urai a sajtónak és eszerint a közvéleménynak. Pénzükkel és ujságjaikkal megrottasztják a zsidók az erkölcsöt. Az erkölcstelen és botránytokozó könyveknek és képeknek, folyóiratoknak és ujságoknak a többsége a zsidóktól ered. A pénzzel és a sajtóval a zsidók kisajátították maguknak az egész közéletnek, de különösen a politikai életnek a vezetését. Az államot, amely hitelügyeiben a zsidó bankoktól függ, politikájában — főként a külső és a gazdasági politikában — a zsidó ujságok tartják fogva.

— **A rendőrhatalóság az állattulajdonosokhoz.** A makacs fuvarosok még mindig dacolnak a rendőrhatalósággal. Nemrégiben zár alá vették a rühkörös lovakat: a fuvarosok csak azért is tudták beteg jószágaikon, hogy a hatósággal ellenkezzenek. Valamennyien rendőrbírság elé kerültek s kihágás miatt 20-40 korona pénzbírságra ítélték őket. Ismételtén felhívja a rendőrkapitányság az állattulajdonosok figyelmét, hogy a zárlat tartama alatt óvakodjanak beteg lovakat vásárolni, ellenkező esetben még súlyosabb pénzbírsággal bünteti őket.

— **Működnek a fehérneműtolvajok.** Nemrégiben a „Fehérneműtolvajok” végigfosztották

a VI. és VII. köröket, természetesen mindenütt kizárólag a fehérneműt vitték pártfogás alá. Tegnap már más terepet választottak, amennyiben Nagy Mátyás VIII. kör körös máros lakására látogattak el s több ezer korona értékű frissen mosott ruhanevet emeltek el. A károsult vendéglős az esetről jelentést tett a rendőrségen. A nyomozás megindult.

— **Jótékonycélú hangverseny.** Péntek (19-én) este a vakok javára a Lifka-mozgóban magasszintvonalu koncert lesz, — melyen a szegedi vakokintézetének zenetanárán kívül városunk több jónemű művésze fog szerepelni. Részletes műsor a következő:

1. Erkel Ferenc: Nyilány a Hunyadi László operából. Zongorán játssza Vanyóezki György szegedi tanár.

2. Vanyóezki György dalkompozíciói. a) Csukásy: Románó. b) Udvary: Mese egy szőke kis leánnyal. Éneklő Tóóssy Mariska.

3. a) Szerb dalegyveleg. b) Keringő. Zongorán előadja Vanyóezki György.

4. a) Gallért—Koudela: Emlékszel-e? b) Ambrus B.—Lányi Ernő: Vágyom... c) Berkes—Koudela: Mea culpa. Éneklő Frankl György. Zongorán kíséri Koudela Géza.

5. Chaminsde: a) Chanson bretagne; b) Les Sylvaains; c) Pierrette. Zongorán játssza Vanyóezki György.

6. Schubert és Schuman dalok. Farkas József zongorakísérettel éneklő Lyubibratich Halén.

7. Horváth A.: Rhapsodia Zongorán előadja Vanyóezki György.

8. Seitz G. dur hegedű koncertje és Die Waldmühle: hegedűn előadja Denneberg Arthur.

Az estélyt Koudela Géza rövid konferenciája vezeti be.

A koncert kezdete este 8 óra. Jegyek (10 és 6 koronás) előre válthatók Heumann Mór könyvkereskedésében és a Lifka-mozgó pénztáránál.

— **Megnyílik a Korzó-mozi.** A Korzó mozi motorerőre való átalakítási munkálatai tegnap fejeződtek be s vasárnaptól kezdve megkezdődnek a rendszeres mozi előadások. — A mozi részvénytársaság a jegyárakat 75 százalékkal emelte fel.

— **A biztosító társaságok veszteségei.** A kommunizmus által előidézett pusztítások során a magyar bankokon kívül a nagyközönség legjobban a különböző biztosító intézeteknél volt érdekelve. A kommunizmus alatt riasztó hírek keltek szárnyra, hogy a biztosító intézetek teljesen tönkrementek és a számtalan biztosítás a már megtörtént befizetések együtt teljesen értékét veszítette. Mint egy budapesti jelentés mondja, a kommunizmus bukása óta már sikerült megállapítani, hogy a károk nem olyan nagyok, mint eredetileg hitték és a biztosító közönséget károsodás alig fogja érni. Huzamosabb időt fog azonban igénybe venni, míg az intézetek régi üzletfeleikkel összekötetéseket helyreállíthatják.

x **Fogorvosi műtermem** a főtéri Vermes házba helyeztem át, a Lóvy Testvérek áruháza fölötti emeletre. Szegényeknek ingyenes rendelés 8-tól 9-ig. **Dr. Blum László.**

x **Dr. Vécsesi Jenő** orvosi rendelője nemi beteg részére. Lakása: VI. kör, Mária Terézia-tér 12., Vojnich Piroška-féle ház. Rendel: d. e. 7-9-ig; d. u. 2-től fél 4-ig és 5-7-ig.

x **Dr. Bihari Lujza** fogorvos rendel Főtéren, Vukovics Gerő üzlet fölött (Popovics-féle házban) d. e. 9-12-ig, délután 3-5-ig

Nyíltér.*

Felhívás.

A Béke-Kávéház megvettem; felkérem tehát azokat a hitelezőket, kiknek a régi tulajdonostól bármilyen követelésük van, azt e hó 25-éig jelentésük be, mert később nem veszem tudomásul. Szabadka, 1919. szept. 17.

Mikovics Géza.

* Az e rovatban közöltöket felelősséget nem vállal a Szerk.

MOZI.

A Lifka-Mozi műsorából:

Leányasszony. Vadregényes tájak messébe illő tengeri részletek keretében játszódik le egy lezülött dzseetri vergődő életének megkapó regénye. A züllött ember bűnelt gyönyörű fiatal leánya is megáynli ki hosszas kálvária után mégis megtalálja a boldogságát. Emberi sorsok szomorú vergődése és boldogulásuk megható romantikája perog le előttünk. Az érdekes történetet érdekes jelenetek, lírikus részletek egész sorozata teszi színessé. A darab főszereplője Hollay Kamilla, Turán Gasztáa és Dán Norbert. A Lifka mozi esütörtök-től vasárnapig hozza színre a nagyszabásu szindarabot.

Eladók.

5 db építéshez való 7 m. acélsín, egy q. mm. betonvas egy q. uj 14 fakkos abroncsvas kisebb nagyobb boroshordók egy nagyobb gyermekfürdőkád, két vaskályha, egy csirkekeltő gép, egy szan ár-lószerszám egy kiskerekű stráfkocsi két ruddal, 2 drótmadrac, egy garnitúra kerti butor, egy kiló ón és különfe butordarabok és képek. Bővebbet Csernovits u. 330 Montanion-ház.

Szavatolt valódi 80 százalékos

ecetsav

télre való uborka és paprika eltevés-

re leg

jobb **eceteszenec**

Dupuy-féle **buzapác**

nagyobb mennyiségben előnyösen

kapható **NOJSEK GÉZA** fű-

szerkereskedő cégnél Szabadkán.

Telefon 2 22 Telefon 2-22

HÁZAMAT
lebontatom és a téglasnyagon kívül minden eladók. Bővebbet **GSTALTER MATYÁS** VI. kör Harnat-u. 281 sz.

Zombolyai **fali téglá**

I- rendű, valamint **tetőcserep**

vörös és fekete színben, továbbá százaz

bükkhasáb

és **fűrészelt tűzifa** házhoz szállítva kapható:

Basch és Vigh

fakereskedésben, Zombor-ut 260 szám. Telefon 751

Értesítés.

Van szerencsénk a tisztelt közönséget értesíteni, hogy

Uri- és Női-szabó Üzletünkben legjobb angol szabás szerint ruhákat készítettünk a legolcsóbb árban.

Angol gyapjuszövetek nagy választékban kaphatók:

Burbach és Roth női- és férfi-szabó cégnél

Ujverbász, Rákóczi-u. 407. Kaszinó mellett.

GYELMIS malomban lehet **darát**

kapni és daráltatni.

Tengeri dara. . . 1 K 80 f
Kevert " . . . 1 K 70 f
Arpa " . . . 1 K 50 f

kilója, ahol őrlést is elvállalnak. —

Előnyös NAGYBANI ÁRAKON KAPHATÓ

a szabadkai **Klotildgyár gyártmány**

Magcsavazó-szer

Vasgálcz

Kénsav

Saletromsav továbbá

Kékitő I-a féli klg-osüvegekben

Marószóda lukováci

Kátrányos papír

Keményítő darabos 70 kgr-os ládákból

Kocsikenőcs szavatolt kátránymentes

Gépolaj VI. számú

Hengerolaj I-a tulhevített üzemekhez

Karbid 60 kg-os hordókban

Burgonyakeményítő-liszt I-a 75 kg-os zsákokban

Kénlap I-a olasz kénből.

Szegedi paprika ólom-zárolt

Gyeriá

Tea I-a beylan

Fahéj

Pipere szappan I-a minőség

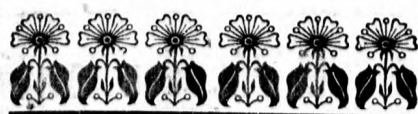
Puder gyógyszerészek részére belistyei olom zárolt

80% Vegytiszta ecetsav balloncokban

TRAFIKANT-nál

Fűzfás-utca 308. Telefon 4-65 sz.

Nyomatott a Szent Antal Nyomdában Szabadkán. —

Mezőgazdasági Gépgyár és Vasöntöde Készv. Társaság

Szabadka, Majsai-ut.

Sürgönyeim : Ferrum. Városi műhely Ódor u. Postafiók száma : 1. Telefon szám : 8-40.

KAPHATÓK :

szijtárcsák — minden nagyságban. —

DRÓT

és lemezek különböző vastagságban. —

FUVAROZÁST

helyben és vidékre elvállal:

BERE és TÁRSA Miklós-u 42. — Telefon 305

Férfi és női gyapjúkelmék, selymek, bélésárúk nagy választékban

nagybani és kicsinybeni eladása a legelőnyösebb árakban

Strassernál

IV., Damjanich u. 62 sz. a tanítónői képezde átellenében. Cukrász üzlet mellett

Szörmeáruházmegnyitás!

Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szives tudomására, hogy szeptember közepén szörmeüzletemet megnyitom

Eötvös-utca 60, Zöltségpiac, ahol mindenféle szörmet raktáron tartok és mindenemű javítást elvállalok.

Hosszu külföldi tapasztalataim abba a kellemes helyzetbe juttattak, hogy a legkényesebb ízlést is kielégíthetem és minden törekvésem célirányul, hogy a tisztelt közönséget

szolid áruk mellett pontosan és szakemberien kiszolgáljam, miért is a nagyérdemű közönség sz. pártfogását kérem.

Goldstein Antal szücszmester.

APRÓ HIRDETÉSEK.

JÓKARBAN levő boros hordók eladók. Megtekinthetők: Sefcsics Lajos asztalosnál. 2294-1

MULT hét Pénteken egy kulescsomó vasúti állomás körül elvesztett Cim a kiadóban. 2293-2

GYERMEKTELEN házspár házmasternek kerestetik. IV. kör. Balogh-u. 598 2296-2

EGY jókarban levő használt fűrdőkád sürgősen megvételre kerestetik Cim a kiadóban.

FÖLD kukoricatermésével vagy termés külön is eladó. Dr. Blum László. Főtér. 2298-2

ELADÓ egy teljesen új 42 es számú fekete schevró férfi cipő. Bővebbet a kiadóbivatal.

25 MÉTER horgonyozott tetőcsatorna és egy klozett eladó. Cim a kiadóban.

ÖSZIKABÁT eladó

ELADÓ egy 30 hektólieres kád Tudakozódní lehet I. kör Damjanich u. 145 sz. 2215-

Eladó a halasi szőlőkben a 111-es számú őrházal szemben 16 es fél kaza szőlő, 12 kapa betülettett szőlő 4 es fél kapa üres. Bővebbet a tulajdonosnál a szőlőkben. 2284-4

CIPESZ segédet, férfi raktári munkára azonnal felveszek Gönci József III, Illés-u. 595. Ugyan-ot tanonc is felvétetik. 2283-3

ELADÓ egy finom fekete Ferrer József kabát és egy fekete zsaket kabát Lónárt szabónál VIII., Majsai ut 156 földszint (Prokesscház (fűőházzal szemben) 2281-1

MAGANTANULÓKAT és privátorákat elemi és pogári iskolákból jutányosan elvállal. Cim a kiadóban. 2279-3

MATEMATIKARA és fizikára tanítók középszkolai tanulókat Cim a kiadóban. 2292-2

BOROSHORDÓK ujak és használtak, kicsiben és nagyban eladók Schmidt vendéglősnél Bácsfekete-hegyen. 2271-6

HIVATALNOK gabona szakmából (volt diszponens) magyar-német levelező azonnalra állást keres. Átvételekre is utazik. Cim a kiadóban. 2275-2

40 EV körüli intelligens kisasszony ki a főzést egy cseléddel gyermektelen házaspárnál elvégzi, azonnali belépésre kerestetik. Cim: Pácsér községéháza.

ELEGANS, antik, aranvonzott consul szalonfőkor eladó. Cim a kiadóban. 2280-3

Tűzifa

főlvágását motorral házaknál újból megkezdtem.

VI., Gréczy u. 152.

Német Pál